

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**з навчальної дисципліни «Звітність підприємств»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Облік і аудит

за темою № 8 – Фінансова звітність малого підприємництва

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління,
протокол від 15.08.2022 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Бондарець О.М.

Рецензенти:

1. Єфременко А.Г. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;
2. Харченко М.В. – кандидат економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, старший викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС.

План лекції

1. Суб'єкти малого підприємництва
2. Структура, зміст та особливості складання Фінансової звітності малого підприємництва

Рекомендована література:

Основна

1. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М.. Звітність підприємства Підручник. – К.: ЦУЛ, 2015. – 570 с.
2. Верига Ю.А., Бондар М.І., Орищенко М.М., Прохар Н.В., Лежненко Л.І.. Звітність підприємства. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2019. – 570 с.
3. Голова С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні. Навчально - практичний посібник. — Дніпро: ТОВ «Баланс-клуб», 2018. – 268с.
4. Глушач Ю.С. Фінансова звітність за П(С)БО. Навчально - методичний посібник. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 88 с.
5. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романі Р.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2016. – 424 с.
6. Долбнєва Д.В. Звітність підприємств. Практикум. Навчально - методичний посібника. – Львів, 2017. – 200 с.
7. Лень В.С., Гливенко В.В Звітність підприємства. Підручник. – К.: Каравела, 2018. – 672 с.
8. Пантелєєв В.П., Юрченко О.А., Курило Г.М., Безверхий К.В. Звітність підприємств. Навчальний посібник. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. – 432 с.
9. Петришин Л.П., Сиротюк Т.В. Звітність підприємства. Навчальний посібник. – Л.: «Новий світ – 2000», 2018. – 440 с.
10. Сук Л.К., Сук П.Л., Данілочкіна О.В. Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу. Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2017. – 372 с.
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
12. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Мінфіну України від 07.02.2013р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000р. №353 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999р. №137 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
17. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000р. №39 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
19. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013р. №476
20. Порядок подання фінансової звітності, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000р. №419

Додаткова

21. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства - К.:ЦУЛ, 2015. - 312 с.
22. Дробязко С.І., Козир Т.М., Холод С.Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навчальний посібник. / за заг. ред. П.Й. Атамаса. — К.: ЦУЛ, 2012. – 416 с.
23. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2012. – 368 с.
24. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
26. Крупельницька І.Г. Звітність підприємств. Навчальний посібник. — К.:ЦУЛ, 2012. – 232 с.
27. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2013. – 688 с.
28. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. – 982 с.

29. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 5-те вид., доповнене й перероблене. — К.: А.С.К., 2010. – 784 с.
30. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидеєва Л.І. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2011. – 424 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

31. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
32. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
33. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua>
34. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtk.com.ua>
35. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua>

Текст лекції

1. Суб'єкти малого підприємництва

Відповідно до ст. 55 Господарського кодексу України підприємства, залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік, можуть бути віднесені до мікропідприємств, малих підприємств, середніх або великих підприємств.

Мікропідприємствами є юридичні особи — суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн. євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Малими підприємствами є юридичні особи — суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Великими підприємствами є юридичні особи — суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Усі інші підприємства визнаються середніми.

2. Структура, зміст та особливості складання Фінансової звітності малого підприємництва

Суб'єкти малого підприємництва, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 розділу III Податкового кодексу України (у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду нарастаючим підсумком з початку року не перевищує трьох мільйонів гривень та нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом та у яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб), складають Фінансову звітність малого підприємництва у складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс). Суб'єкти малого підприємництва, які не підпадають під вимоги пункту 154.6 Податкового кодексу України, складають Фінансову звітність малого підприємництва у складі Балансу за формою 1-м та Звіту про фінансові результати за формою 2-м.

Фінансову звітність малого підприємництва подається за призначенням лише за результатами року. Звітність заповнюється в тисячах гривень з одним десятковим знаком.

Кінцевий строк подання квартального фінансової звітності — до 25 числа місяця наступного за звітним періодом, річного — 28 лютого року, наступного за звітним.

Далі в таблицях 1 та 2 розглянемо, як заповнити деякі рядки граfi 4 форми N 1-м і граfi 3 форми N 2-м за підсумками I кварталу 2014 року на підставі даних бухгалтерського та аналітичного обліку. Сальдо бухгалтерських рахунків і субрахунків наводяться згідно з Планом рахунків N 291.

Таблиця 1

Заповнення Балансу (форма N 1-м)

№ п/п	Найменування статті	Код рядка	Пояснення, відображення на рахунках бухобліку	Норма НП(С)БО 25
1	Нематеріальні активи	1000	Ряд. 1000 - ряд. 1002	П 2.1 розд. II
2	- первісна вартість	1001	Сальдо Дт 12	П 2.1 розд. II
3	- знос	1002	Сальдо Кт 133	П 2.1 розд. II
4	Незавершені капітальні інвестиції	1005	Сальдо Дт 15	П. 2.2 розд. II
5	Основні засоби:	1010 ¹	Ряд. 1011 - ряд. 1012 + Дт 100 ²	П. 2.3 розд. II
6	- первісна вартість	1011	Сальдо Дт 10 ³ , 11	П. 2.3 розд. II
7	- знос	1012	Сальдо Кт 131-132, 135 ⁴	
8	Довгострокові біологічні активи	1020	Сальдо Дт 161, 163, 165 ⁴ (Сальдо Дт 162, 164, 166 за вирахуванням Сальдо Дт 134) ⁵	П. 2.4 розд. II

№ п/п	Найменування статті	Код рядка	Пояснення, відображення на рахунках бухгалтерського обліку	Норма НП(С)БО 25
9	Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Сальдо Дт 14	П. 2.5 розд. II
10	Інші необоротні активи ⁶	1090	Сальдо Дт 18, 19	П. 2.6 розд. II
¹ Рядок 1010 включається до підсумку Балансу, рядки 1011 та 1012 до підсумку Балансу не включаються. ² У частині інвестиційної нерухомості (далі - ІН), яка на дату балансу оцінюється за справедливою вартістю згідно з П(С)БО 32. ³ ІН, справедливую вартість якої на дату балансу достовірно визначити неможливо, відображається за первісною вартістю, зменшеною на суму нарахованої амортизації з урахуванням втрат від зменшення корисності та вигід від її відновлення згідно з п. 16 П(С)БО 32. ⁴ ДБА, які на дату балансу оцінюються за справедливою вартістю згідно з П(С)БО 30. ⁵ ДБА, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, оцінюються за первісною вартістю і відображаються в ряд. 1020 за залишковою вартістю (з урахуванням зносу) (п. 11 П(С)БО 30).				
8	Запаси:	1100	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26-28 ¹ (крім Дт 286)	П. 2.7 розд. II
9	- в тому числі готова продукція	1103	Сальдо Дт 26-28 ¹ (крім Дт 286)	
10	Поточні біологічні активи	1110	Сальдо Дт 21	П. 2.8 розд. II
11	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Сальдо Дт 34, 36 за вирахуванням Сальдо Кт 38 ²	П. 2.9 розд. II
12	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Сальдо Дт 378, 641, 642, 651, 652	П. 2.10 розд. II
13	- в тому числі з податку на прибуток	1136	Сальдо Дт 641/прибуток	
14	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сальдо Дт 37, 63, 654, 655, 66 ³ , 68 за вирахуванням Сальдо Кт 38 ²	П. 2.11, 2.29 розд. II
15	Поточні фінансові інвестиції	1160	Сальдо Дт 352	П. 2.12 розд. II
16	Гроші та їх еквіваленти	1165	Сальдо Дт 301, 302, 311-314, 333, 334, 335, 351 (у національній та іноземній валюті)	П. 2.13 розд. II
17	Витрати майбутніх періодів	1170	Сальдо Дт 39	П. 2.15 розд. II
18	Інші оборотні активи	1190	Сальдо Дт 331, 332, 643, 644 ⁴	П. 2.14 розд. II
¹ У цій статті крім вартості готової продукції наводиться також купівельна вартість товарів, придбаних підприємством для подальшого продажу. І якщо такі товари обліковуються за ціною продажу, то від ціни продажу (Дт 282) потрібно відняти торговельну націнку (Кт-285). ² У частині резерву сумнівних боргів, який був сформований під цю дебіторську заборгованість за розрахунками з контрагентами. ³ Заборгованість працівників перед підприємством з оплати праці. ⁴ Відображається сума з Дт 644 при використанні касового методу обліку ПДВ або накопиченні податкового кредиту за неотриманими податковими накладними.				
19	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Сальдо Дт 286	П. 2.16 розд. II
20	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо Кт 40 ¹ , 422	П. 2.17 розд. II
21	Додатковий капітал	1410	Сальдо Кт 41, 421, 423-425	П. 2.18 розд. II

№ п/п	Найменування статті	Код рядка	Пояснення, відображення на рахунках бухгалтеру	Норма НП(С)БО 25
22	Резервний капітал	1415	Сальдо Кт 43	П. 2.19 розд. II
23	Нерозподілений прибуток ² (непокритий збиток)	1420	Сальдо Кт 44 (сальдо Дт 44)	П. 2.20 розд. II
24	Неоплачений капітал ³	1425	Сальдо Дт 45, 46	П. 2.21 розд. II
25	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення ⁴	1595	Сальдо Кт 47, 48, 50-53, 55	П. 2.22 розд. II
26	Короткострокові кредити банків	1600	Сальдо Кт 60, 684 ⁵	П. 2.23 розд. II
27	Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	Сальдо Кт 61	П. 2.24 розд. II
28	- довгостроковими зобов'язаннями	1615	Сальдо Кт 62, 63, 685	П. 2.25 розд. II
29	- товари, роботи, послуги	1620	Сальдо Кт 641 (у т. ч. 641/податок на прибуток), 642	П. 2.26 розд. II
30	- розрахунками з бюджетом	1621	Сальдо Кт 641/податок на прибуток	
31	у тому числі з податку на прибуток	1625	Сальдо Кт 65	П. 2.27 розд. II
32	- розрахунками зі страхування	1630	Сальдо Кт 66 (у т. ч. сума лікарняних)	П. 2.29 розд. II
33	- розрахунками з оплати праці	1665	Сальдо Кт 69	П. 2.31 розд. II
34	Доходи майбутніх періодів	1690	Сальдо Кт 23 ⁶ , 372, 643, 644 (податковий кредит з ПДВ за сплаченими авансами), 67, 681, 682, 684 (за мінусом банківських процентів), 685 (у частині, не включений до ряд. 1615)	П. 2.30 розд. II
35	Інші поточні зобов'язання	1700	Сальдо Кт 680	П. 2.28 розд. II
	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			

¹ У т. ч. суми пайового капіталу (пайових внесків).

² Сальдо показується згорнуто. Сума непокритого збитку показується в дужках і віднімається при визначенні підсумку власного капіталу підприємства. Якщо підприємство перейшло на застосування П(С)БО 25 у поточному році, а на кінець минулого звітного року в нього в обліку числяться відстрочені податкові активи (Дт 17) або відстрочені податкові зобов'язання (Кт 54), то сальдо рахунків 17 та 54 підлягають згортанню шляхом взаємної кореспонденції цих рахунків у першому місяці року переходу, з відображенням різниці на рахунку 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)". ³ Суми за цією статтею віднімаються при визначенні підсумку власного капіталу. ⁴ Якщо підприємство перейшло на застосування НП(С)БО 25 у поточному році, а на кінець минулого звітного року в нього в обліку числяться відстрочені податкові зобов'язання (ряд. 1500 Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форма N 1) на кінець попереднього року), то сума таких зобов'язань відображається в рядку 1595 форми N 1-м. ⁵ Разом із заборгованістю за кредитом наводиться сума процентів за користування таким кредитом, що підлягає сплаті на кінець звітного періоду, але не сплачена. ⁶ У частині валової заборгованості замовника за будівельними контрактами.

Заповнення Звіту про фінансові результати (форма N 2-м)

N п/п	Найменування статті	Код рядка	Пояснення, відображення на рахунках бухгалтерського	Норма П(С)БО 25
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Оборот за Кт 701-703 за вирахуванням обороту за Дт 701, 702, 703 - Кт 64 ¹ , 651 ¹ і за вирахуванням обороту за Дт 704 - Кт 34, 36, 68 або оборот за Дт 701-703 - Кт 79 за вирахуванням обороту за Дт 79 - Кт 704	П. 5.1 розд. II
2	Інші операційні доходи	2120	Оборот за Дт 71 ² - Кт 79	П. 5.2 розд. II
3	Інші доходи	2240	Оборот за Дт 72-75 - Кт 79	П. 5.3 розд. II
4	Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	Згідно з алгоритмом, зазначеним у найменуванні статті	-
5	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт послуг)	2050	Оборот за Дт 901-903	П. 5.4 розд. II
6	Інші операційні витрати	2180	Оборот за Дт 92-94 ³	П. 5.5 розд. II
7	Інші витрати	2270	Оборот за Дт 95-97, 99	П. 5.6 розд. II
8	Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	Згідно з алгоритмом, зазначеним у найменуванні статті	-
9	Фінансовий результат до оподаткування (2268-2285) ⁴	2290	Ряд. 2280 - ряд. 2285	П. 5.7 розд. II
10	Податок на прибуток ⁵	2300	Оборот за Дт 98 - Кт 64	П. 5.8 розд. II
11	Чистий прибуток (збиток) (2290-2300)	2350	Згідно з алгоритмом, зазначеним у найменуванні статті	П. 5.9 розд. II

¹ Від чистого доходу віднімаються суми ПДВ, акцизного податку, пенсійного збору з послуг мобільного зв'язку, реалізації ювелірних виробів та інші податки, що віднімаються від доходу. Від доходу також віднімаються суми повернень товарів, знижки, транзитні суми за договорами комісії, доручення тощо (ці суми беруться без урахування ПДВ).

² Включаючи доходи від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції та дохід від зміни вартості поточних біологічних активів (Дт 710 - Кт 79). Раніше ці види доходу наводилися довідково у вписуваному ряд. 201 у кінці форми N 2-м. **Зверніть увагу:** до цієї статті не включається дохід від реалізації фінансових інвестицій!

³ Включаючи витрати від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції та витрати від зміни вартості поточних біологічних активів (Дт 79 - Кт 940). Ці види витрат раніше наводилися довідково у вписуваному ряд. 202 у кінці форми N 2-м. Крім того, у цій статті наводяться суми податків і зборів, що підлягають сплаті за звітний період (крім податку на прибуток). Єдинники в ряд. 2180 у складі податків і зборів відображають і суму єдиного податку.

⁴ Очевидно, це технічна помилка. По-перше, ряд. 2268 не існує, а по-друге, фінансовий результат до оподаткування визначається як різниця між загальною сумою чистого доходу і витрат за звітний період (п. 5.7 розд. II НП(С)БО 25).

⁵ Тут відображається поточний податок на прибуток згідно з даними звітної декларації з податку на прибуток. Єдинники цей рядок не заповнюють.